

Meer en betere trainer-coaches op niveau 4 en 5

Rapport
NOC*NSF, Arnhem

INHOUD

HOOFDSTUK 1	MEER EN BETERE TRAINER-COACHES OP NIVEAU 4 EN 5	2
1.1	Te weinig gekwalificeerde coaches op niveau 4 en 5	2
1.2	Op naar een 'nieuwe' infrastructuur	4
1.3	Aanpak	5
HOOFDSTUK 2	INFRASTRUCTUUR NIVEAU 4	7
2.1	Visie op de opleiding	7
2.2	Resultaten interviews/ enquête	7
2.3	Uitgangspunten voor de (pilot)opleiding niveau 4	9
2.4	Uitvoering Pilot niveau 4	12
2.5	Exploitatie	13
2.6	Uitvoering opleiding op niveau 4 in de toekomst	14
2.7	Conclusies	14
HOOFDSTUK 3	TOPCOACH 5	15
3.1	Visie op en organisatie van de opleiding	15
3.2	Evaluatie 2012	16
3.3	Mogelijke aanpak vanaf 2013	18
3.4	Conclusies	19
BIJLAGE 1	GEHOUDEN INTERVIEWS	20
BIJLAGE 2	TOPCOACH 5 VERSIE 2.0	22

Hoofdstuk 1

Meer en betere trainer-coaches op niveau 4 en 5

NOC*NSF heeft het initiatief genomen om tot een betere infrastructuur voor niveau 4 en 5 van de opleidingen voor trainer-coaches in Nederland te komen.

1.1 Te weinig gekwalificeerde coaches op niveau 4 en 5

Sportbonden en NOC*NSF hebben de ambitie om bij de beste tien topsportlanden van de wereld te horen. Wat betreft Topsportkader wordt ernaar gestreefd dat topsportprogramma's worden aangestuurd door hoog gekwalificeerde bonds- en talentcoaches, onder verantwoordelijkheid van technisch directeuren met mandaat. De kwaliteit van de genoemde bonds- en talentcoaches en technisch directeuren is gebaseerd op competenties en ervaring.

De laatste jaren constateren veel bonden en NOC*NSF dat het potentieel aan gekwalificeerde topcoaches afneemt, terwijl de eisen die gesteld worden aan de coaches steeds hoger worden door een toename van de omvang en kwaliteit van programma's. De uitvoering van opleidingen voor coaches op niveau 4 en 5 is voor de georganiseerde sport moeilijk. Door het ontbreken van een hoogwaardige opleidingsstructuur voor topcoaches en door een naar verhouding beperkte arbeidsmarkt¹ is er te weinig potentieel, waardoor de kwantiteit en kwaliteit van de instroom van coaches te laag is. Ook in het recent verschenen boek *Bloed, zweet, tranen en een moment van glorie*, over het topsportklimaat in Nederland², wordt onderstreept dat er meer aandacht voor opleiding van coaches op het hoogste niveau noodzakelijk is.

Door het inrichten van een verbeterde, professionele opleidingsstructuur voor aspirant-topcoaches en een leer- en ontwikkelprogramma voor coaches en technisch directeuren zal de kwaliteit van Topsportkader fors toenemen. Tevens zal het aantal goed opgeleide coaches beter aansluiten bij de vraag uit de markt. NOC*NSF wil de opleidingsstructuur (niveau 4 en 5) verbeteren in samenwerking met sportbonden en onderwijspartners.

Constateringen

- Aantal opgeleide coaches door de sportbonden op niveau 4:
In 2010 zijn buiten de KNVB door sportbonden in totaal 75 trainer-coaches gekwalificeerd op niveau 4, in 2011 waren dit er in totaal 143. Hierbij dient wel aangetekend te worden dat nog niet alle bonden (waaronder KNLTB en KNGLI) in de afgelopen jaren een geaudite niveau 4-opleiding organiseerden (zie tabel 1).
- Door het onderwijs (ROC/SB) zijn in 2010 en 2011 op niveau 4 hoofdzakelijk trainer-coaches voetbal (trainer-coach II, ruim 90 per jaar) en tennis (tennisleraar B, ruim 50 per jaar) opgeleid.

¹ Arbeidsmarktmonitor sport 2011.

² Maarten van Bottenberg et al, augustus 2012.

- Het aantal succesvol afgestudeerde kandidaten Topcoach 5 is zeer beperkt (in totaal minder dan tien in vier jaar tijd).
- Er zijn vragen bij de bonden over kwaliteit/inhoud opleidingsprogramma's (afstemming ROC-bonden, profielen, PVB's, instroom deelnemers, accenten in de opleidingen, vergelijking met buitenland).
- Bij een beperkt aantal bonden (circa negen) is er sprake van licentiebeleid.
- Financiën, met name de betaalbaarheid van opleidingen voor instellingen (bonden/onderwijs) en deelnemers zijn een punt van aandacht.
- Momenteel zijn er circa 100 bondscoaches en 75 talentcoaches werkzaam bij de bonden. Circa 50 % van hen beschikt over een kwalificatie op niveau 4 of 5. Gezien de aantallen die de laatste jaren zijn opgeleid vanuit niveau 4 en 5, worden er structureel te weinig mensen opgeleid om aan de vervangingsvraag te kunnen voldoen.

Tabel 1: Gediplomeerde kandidaten sportbonden niveau 4*

Sportbond	2010	2011	2012**
Voetbal	164	264	220
Schaatsen	12	14	8
IJshockey	10	-	5
Volleybal	9	5	5
Watersport	9	10	10
Roeien	8	1	5
Judo	6	29	15
Atletiek	5	3	4
Kaatsen	6	-	-
Golf	-	20	3
Korfbal	-	10	-
Hockey	-	12	-
Gehandicaptensport	4	7	5
Base en softbal	1	7	3
Badminton	3	1	4
Basketbal	1	10	20
Waterskiën	-	4	-
Wielrennen	-	3	-
Schermen	1	-	6
Handbal	-	-	8
Klim en bergsport	-	1	15
Skiën	-	3	-
Totaal	239	407	336

* Cijfers uit sportsubsidies, NOC*NSF.

** Schatting van bonden (nog geen diploma's).

1.2 Op naar een 'nieuwe' infrastructuur

In expertmeetings zijn in de periode februari-mei 2012 'bouwtekeningen' gemaakt voor een toekomstige infrastructuur voor niveau 4 en 5:

Doel

- meer coaches op niveau 4 en 5 opleiden voor meer takken van sport;
- rendement ten aanzien van kwantiteit en kwaliteit van de opleidingen vergroten.

Door

Een intensievere samenwerking tussen sport en onderwijs ten behoeve van niveau 4 en 5 die wordt gekenmerkt door:

- een coproductie van sport en onderwijs;
- opleiding van meer aspirant-topkader;
- een impuls voor verdere professionalisering in de sport;
- de herziene KSS (2012) als basis voor de inhoudelijke aanpak;
- een mogelijke combinatie van sporttakspecifieke en sporttakoverstijgende onderdelen, met maatwerk voor de deelnemers;
- deelnemers vanuit bonden (via bondsopleidingen) en onderwijs (reguliere studenten);
- hooggekwalificeerde en competente opleiders (experts, leercoaches, praktijk-begeleiders en PVB-beoordelaars);
- een goede en efficiënte organisatie, inclusief werving en selectie van deelnemers, organisatie programma, afstemming theorie en praktijk, leerwerkplekken, flexibiliteit ten gunste van deelnemers, begeleiding, bereikbaarheid (fysiek, digitaal, telefonisch), communicatie (onder andere website), accommodaties, en duidelijkheid over termijnen voor het afleggen van PVB's, inclusief controle daarop;
- één of meer samenwerkingsverbanden met een (zeer) beperkte overhead, mogelijk in een netwerkorganisatie, met duidelijke regie en verantwoordelijkheden, inclusief een landelijke strategische inbedding;
- een meerjarenperspectief (2013-2016) voor niveau 4 en 5, zowel inhoudelijk, als organisatorisch, als financieel;
- een heldere begroting voor de korte en lange termijn, inclusief mogelijke financiering (Ministeries van OCW en VWS, sport, onderwijs en andere bronnen).

Rekening houdend met

- de analyse van de actuele situatie van opleidingen 4 en 5 (aantallen opgeleiden, betrokken stakeholders bij de opleidingen, bestaande samenwerkingsverbanden, stand van zaken Topcoach 5, afstemming met programma's Talentcoach en Mastercoach et cetera);
- de nadruk op focusbonden bij NOC*NSF;
- arbeidsmarktperspectieven;
- de wensen en mogelijkheden van sportbonden ten aanzien van de opleiding van kader op niveau 4 en 5 voor hun sporttakken (inclusief bestaand of voorgenomen licentiebeleid);
- de wensen en mogelijkheden van onderwijsinstellingen voor de opleiding van kader op niveau 4 en 5;

- het verkennen van mogelijkheden van bestaande of nieuwe onderwijstrajecten, zoals Associate Degree mbo-hbo;
- specifieke doelgroepen, zoals buurtsportcoaches en talentcoaches;
- betrokkenheid van rolmodellen ((ex-)topsporters, coaches) en NLCoach;
- zorgvuldigheid in de afstemming met vertegenwoordigende organen (zoals strategisch overleg sport en onderwijs, brancheoverleg sport en bewegen (mbo), overleg sporthogeschole, klankbordoverleg bondsdirecteuren);
- beter zorgvuldig afgestemd dan (te) snel een pilot van de grond krijgen: 'je kunt maar één keer de eerste indruk maken';
- start zo mogelijk vanaf het cursusjaar 2013-2014 met één of twee pilots vanuit een nieuw/aangepast samenwerkingsverband tussen sport en onderwijs.

1.3 Aanpak

Op basis van het voorgaande is BMC aan de slag gegaan om te komen tot een voorstel voor een 'nieuwe infrastructuur voor de opleidingen op het niveau van trainer-coach 4 en 5 met daarin de volgende stappen:

1. Inventarisatie en contouren van de aanpak voor korte/lange termijn

Met bonden (medewerkers opleidingen en een aantal (technisch) directeuren) zijn gesprekken gevoerd om een zo volledig mogelijk inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken en ambities van bonden:

- aantal opleidingen, in de afgelopen jaren gediplomeerde en nog in opleiding zijnde kandidaten op niveau 4;
- knelpunten bij de opleiding op niveau 4 (en andere niveaus);
- samenwerking met het onderwijs (ROC's/ALO's) op niveau 2, 3 en 4;
- bekendheid van opleiding en eigen kandidaten bij Topcoach 5;
- ambities van de bond met betrekking tot niveau 4 (voor talentcoaches, bondscoaches en topsportverenigingen) in de periode 2013-2016;
- financiën (deelnemersbijdragen niveau 3 en 4);
- belangstelling om deel te nemen in/aan gezamenlijke aanpak voor niveau 4.

Ook zijn een aantal experts en directeuren van onderwijsinstellingen geïnterviewd over de huidige stand van zaken en uitdagingen voor de toekomst (zie bijlage 1 voor overzicht gehouden interviews).

2. Voorstel voor korte/lange termijn

De resultaten van de inventarisatie zijn besproken met:

- klankbordoverleg van de Academie voor Sportkader (november 2012);
- deelnemers aan het Platform kader breed (onderwijs en sport, december 2012).

Om tot een gedragen voorstel voor de korte en lange termijn te komen is aanvullend aan de interviews een schriftelijke enquête over niveau 4 onder een 30-tal bonden gehouden (zie bijlage 2). Daaruit is een gedegen beeld ontstaan van de wensen van de bonden met betrekking tot deelname aan een pilot voor niveau 4. Op basis van de interviews en de enquête wordt in hoofdstuk 2 een voorstel gedaan.

3. Draagvlak voor plan van aanpak en aanbevelingen voor implementatie

Met de bonden en onderwijsinstututen die belangstelling hebben getoond voor het deelnemen aan de pilot voor de opleiding op niveau 4 wordt samengewerkt aan het realiseren van de pilotopleiding (zie hoofdstuk 2). Het proces van samenwerking moet ertoe leiden dat er bij alle deelnemende partijen draagvlak bestaat voor de nieuwe aanpak. Het rapport is op 6 februari 2012 besproken in het (nieuw gevormde) strategisch overleg sport en onderwijs (vertegenwoordigers op managementniveau van sportbonden, mbo en hbo). Met het strategisch overleg worden afspraken gemaakt over de implementatie van de samenwerking tussen sport en onderwijs op niveau 4 en het informeren van de verschillende achterbannen:

- klankbordoverleg Academie voor Sportkader;
- brancheoverleg Sport en Bewegen;
- overleg SportHogescholen (voorheen: ALODO);
- klankbordoverleg directeuren bonden.

Hoofdstuk 2

Infrastructuur niveau 4

2.1 Visie op de opleiding

De sportbonden die interesse hebben in niveau 4 sluiten zich aan bij de recent vastgestelde Kwalificatiestructuur Sport. De trainer-coach 4 (TC4) werkt met getalenteerde, geselecteerde sporters op het niveau subtop. Het werkterrein kan een (top)vereniging, een (afdeling van een) sportbond of een andersoortige sportorganisatie zijn.

De trainer-coach 4 is vaak de hoogst gekwalificeerde sporttechnische functionaris. Hij is verantwoordelijk voor een omgeving die sporters stimuleert tot verdere sportieve ontwikkeling. De trainer-coach 4 is meestal verantwoordelijk voor de training en coaching van de selectieteams of -sporters. Hij adviseert het bestuur of de technische commissie over het te voeren sporttechnische beleid waaronder de doorstroom van de sporters. Hij is verantwoordelijk voor talentherkenning en -ontwikkeling. De trainer-coach 4 scout talenten en beoordeelt het ontwikkelingspotentieel van de sporters. Hij werkt samen met andere leden van het begeleidingsteam en onderhoudt contacten met externe deskundigen.

Voor de opleiding zijn de te behalen kwalificaties beschreven. Om het diploma trainer-coach 4 te behalen moet men voldoen aan de criteria van alle deelkwalificaties:

- KSS 4.1 Geven van trainingen;
- KSS 4.2 Coachen van wedstrijden;
- KSS 4.3 Ondersteunen van sporttechnisch beleid;
- KSS 4.5 Samenwerken met begeleidingsteam en onderhouden van externe contacten;
- KSS 4.6 Scouten van sporters.

De opleidingsduur verschilt per sportbond. Als indicatie wordt 16 tot 20 maanden gegeven. Gepleit kan worden voor een opleidingsduur die korter is om tot een compacter geheel te komen.

2.2 Resultaten interviews/enquête

De ambitie van veel bonden voor het opleiden van kader op niveau 4 is hoog. Veel sportbonden hebben interesse in een gezamenlijke aanpak voor de opleiding op niveau 4. Een gezamenlijke verantwoordelijkheid van sport en onderwijs voor de opleiding en de kwaliteit van sportkader wordt onderkend. In de interviews is verkend op welke manieren deze samenwerking zou kunnen plaatsvinden. Het perspectief om op termijn tot een aantal (vijf/zes) regionale samenwerkingsverbanden van sportbonden en onderwijsinstututen te komen, wordt door veel betrokkenen onderschreven. Dit perspectief geldt niet alleen voor niveau 4, maar ook voor niveau 3 en mogelijk andere opleidingstrajecten.

Door middel van de aanvullende enquête is geïnventariseerd welke bonden belangstelling hebben voor deelname aan een gezamenlijke pilot op niveau 4 en aan welke voorwaarden de samenwerking zou moeten voldoen.

30 bonden hebben aangegeven de ambitie te hebben om op niveau 4 op te leiden. Deze bonden hebben bijna ook allemaal interesse om deelnemers op niveau 5 op te (laten) leiden: zie tabel 2.

Tabel 2: Ambitie bonden voor niveau 4 en 5 en deelname aan pilotniveau

Bond**	Ambitie niveau 4 Aantal in 4 jr.*	Ambitie niveau 5	Ambitie deelname pilot 4	Opmerkingen met betrekking tot samenwerking niveau 4
Atletiek	90	ja	nee	op termijn wel interesse
Badminton	40	ja	ja	
Base/softball Bond	30	ja	nee	op termijn wel interesse
Basketbal	80	ja	ja	
Boksbond	25	ja	ja	
Bridgebond	beperkt			mogelijk afname modules via ALO
Cricketbond				niveau 4/5 opgeleid in Engeland
Dambond	nee	nee		
Golf Federatie	80	ja	nee	eigen opleiding
Gehandicaptensport	10	nee	ja	
Gymnastiek	80	ja	ja	
Handbal	40	ja	ja	
Hockeybond	70	ja	nee	
IJshockeybond	20	ja	ja	
Judobond	80	ja	ja	
Klim/Bergsport	25	ja	ja	
Korfbal	40	ja	ja	
Krachtsport	nog niet			
Motorrijders				
Onderwatersport	nee	nee		
Reddingsbrigades	voorlopig niet			
Roeibond	30	ja	ja	
Rugbybond			ja	
Schaakbond				
Schaatsbond	50	ja	ja	
Scheren	20	ja	ja	
Skivereniging	60	ja	nee	eigen opleiding/ buitenland
Squash	20	ja	nee	sluit aan bij internationale opleidingen
Tafeltennis Bond	10	ja	ja	
Tennisbond	140	ja	nee	eigen opleiding
Toerfietsunie	nee	nee		

Bond**	Ambitie niveau 4 Aantal in 4 jr.*	Ambitie niveau 5	Ambitie deelname pilot 4	Opmerkingen met betrekking tot samenwerking niveau 4
Triathlonbond	20	ja	ja	
Voetbalbond	(ca. 150 pj)	ja	nee	eigen opleiding
Volleybalbond	80	ja	nee	op termijn wel interesse
Waterski			nee	
Watersport	80	ja	nee	Incl. kano, op termijn wel interesse
Wielrenunie	20	ja	nee	op termijn wel interesse
Zwembond	60	ja	nee	op termijn wel interesse

* Inschattingen van betreffende medewerkers.

** Een aantal bonden heeft niet deelgenomen aan de interviewronde:
Bowling, frisbee, motorrijders, schutters, taekwondo.

Zestien bonden hebben interesse in de pilot voor niveau 4. Voorgesteld wordt om op korte termijn (februari 2013) te starten met de voorbereidingen voor het organiseren van een pilotopleiding die in twee regio's (West en Noord/Oost) kan worden georganiseerd. In gesprekken met onderwijsinstututen en vertegenwoordigers van hbo en mbo is voorgesteld om voor het organiseren van pilots één hbo- en één mbo-instituut te selecteren die de uitvoering van (een deel van) de opleiding voor hun rekening willen nemen.

De volgende criteria zijn hiervoor gehanteerd:

- bereidheid om invulling te geven aan regionale samenwerking op korte en lange termijn;
- betrokkenheid van zowel het mbo (Sport en Bewegen) als het hbo (ALO);
- ervaring met het opleiden van sporttechnisch kader op niveau 4;
- ambitie om mee te werken aan het project;
- beschikbaarheid van gekwalificeerde opleiders.

2.3 Uitgangspunten voor de (pilot)opleiding niveau 4

Voor de (pilot)opleiding worden als uitgangspunten gehanteerd:

Leertrajecten

De competenties worden ontwikkeld in 'leertrajecten' (vijf in totaal). Een leertraject bestaat uit praktijkopdrachten in combinatie met activiteiten ter ondersteuning van het leerproces zoals bijvoorbeeld colleges, lezingen, workshops, literatuuronderzoek, e-learning en dergelijke. De praktijkopdrachten vinden altijd plaats in de context van de sport (stage-/leerwerkplek op het niveau waarvoor wordt opgeleid: topsportvereniging/RTC/CTO). De opzet van de studie brengt met zich mee dat er veel gebruikgemaakt wordt van een elektronische leeromgeving.

Competentiegericht leren

De trainer-coach 4-opleiding is gebaseerd op competentiegericht leren.

De cursist is in de praktijk aan het werk. Daarbij loopt hij tegen zaken aan waar hij wel of niet goed mee uit de voeten kan.

Hij bemerkt bij zichzelf de behoefte aan informatie. Tijdens workshops, overleg, lezen van literatuur, collegiaal overleg wordt kennis opgedaan. Die kennis moet in de praktijk worden ingepast.

Ontdekken wat sporters nodig hebben of de organisatie nodig heeft, kennis vergaren en deze met een passende houding, in je eigen stijl, implementeren in je dagelijkse werk, maken dat je in de werkpraktijk competentier wordt. De opleiding formuleert per leertraject een set van opdrachten die uitgewerkt moeten worden.

Kerntaken en werkprocessen

Wat zijn generieke onderdelen die gezamenlijk kunnen worden aangepakt? Welke onderdelen dienen sportspecifiek te worden ingevuld? Dit op basis van de kerntaken en werkprocessen van KSS niveau 4.

In grote lijnen kan worden geconcludeerd dat als generieke onderdelen kunnen worden aangemerkt:

- Kerntaak 4.3 Ondersteunen sporttechnisch beleid;
- Kerntaak 4.5 Samenwerken met begeleidingsteam en onderhouden van externe contacten;
- Kerntaak 4.6 Scouten van sporters.

Uiteraard geldt dat het van belang is bij deze kerntaken (en onderliggende werkprocessen) de sporttakspecifieke kleuring/invulling te waarborgen. Deelnemers aan een opleiding zullen de terechte behoefte hebben om de opgedane kennis in de eigen praktijk toe te kunnen passen.

Ook voor de kerntaken 4.1. en 4.2 zijn er onderdelen (werkprocessen) waarvoor een sporttakoverstijgende invulling gevonden kan worden. Echter bij vrijwel alle werkprocessen geldt dat sportspecifieke invulling noodzakelijk en de behoefte daaraan bij de bonden groter is dan bij 4.3, 4.5 en 4.6.

Als indicatie kan de volgende indeling worden gegeven:

- 4.1.1. Begeleidt specifieke (groepen) sporters: generiek/sportspecifiek.
- 4.1.2. Stelt plannen op voor langere termijn: sportspecifiek/generiek.
- 4.1.3 Plant en voert trainingen uit: sportspecifiek.
- 4.1.4 Evalueert uitvoering plannen en trainingen sportspecifiek/generiek.

- 4.2.1 Begeleidt sporters bij wedstrijden: generiek/sportspecifiek.
- 4.2.2 Bereidt wedstrijden voor: sportspecifiek.
- 4.2.3 Geeft aanwijzingen: sportspecifiek/generiek.
- 4.2.4 Evalueert wedstrijden: sportspecifiek/generiek.

De sportbonden die belangstelling hebben voor een gezamenlijke aanpak zien kansen om de inhoud hiervan te laten verzorgen door het onderwijs. Dit geldt dan met name voor de sporttakoverstijgende (generieke) onderdelen.

De verantwoordelijkheid voor het afnemen van de Proeven van Bekwaamheid (PVB's) dient bij de sportbonden te liggen.

Persoonlijk Opleidingsplan

Aan het begin van de trainer-coach 4-opleiding stelt de deelnemer, in samenwerking met een leercoach, een Persoonlijk OpleidingsPlan (POP) op. In het POP maakt de

deelnemer duidelijk hoe zijn route naar de verschillende proeven van bekwaamheid eruitziet.

Er wordt rekening gehouden met de competenties die de deelnemer eventueel al heeft ontwikkeld. De ontwikkeling vindt plaats binnen de vijf competenties:

- geven van trainingen;
- coachen bij wedstrijden;
- ondersteunen van sporttechnisch beleid;
- samenwerken met begeleidingsteam en onderhouden van externe contacten;
- scouten van sporters.

De opleiding is per definitie gericht op maatwerk. Maatwerk maakt het mogelijk om de studie af te stemmen op de persoonlijke situatie (werk, opleiding, ervaring) van de deelnemer. Van belang daarbij is wel dat er voldoende structuur in het totale programma, inclusief de termijnen van afronden van opdrachten, is.

Opleiders

Aanbevolen wordt om voor een gezamenlijke aanpak opleiders (experts, leercoaches) te werven die vanuit een gezamenlijke visie en strategie invulling kunnen geven aan een succesvol opleidingsprogramma. Succesvol betekent: gekwalificeerde deelnemers, tevreden deelnemers, sportbonden en onderwijsinstituten en een hoog opleidingsrendement. De bij het traject betrokken bonden en onderwijsinstituten zullen gezamenlijk de selectie van opleiders voor hun rekening moeten nemen. Uitgangspunt voor de competenties zijn de beheersingscriteria zoals uitgewerkt in de KSS 2012 voor Opleiders 4 en 5 met betrekking tot:

- Kerntaak 5.4. Coachen van cursisten (voor de leercoach):
 - 5.4.1. begeleidt cursisten;
 - 5.4.2. vervult spilfunctie in de opleiding.
- Kerntaak 5.4. Geven van workshops (voor de experts):
 - 5.4.1. biedt passende inhoud aan;
 - 5.4.2. gebruikt passende didactiek.
- Kerntaak 5.4. Afnemen van PVB's (PVB beoordelaar):
 - 5.4.1. beoordeelt portfolio's;
 - 5.4.2. beoordeelt praktijk;
 - 5.4.3. protocolleert en communiceert beoordelingen.

Opleidingsduur

In de praktijk blijkt dat een opleiding niet te lang moet duren om de deelnemers 'bij de les' te houden en binnen een te overziene tijd in staat te stellen de kwalificaties (het diploma) op niveau 4 te laten behalen. Geadviseerd wordt te streven naar een opleidingsduur van een jaar. In het opleidingsjaar worden een aantal modules aangeboden.

Gedacht wordt aan een tweewekelijkse invulling van twee aansluitende dagdelen, bij voorkeur middag-avond. De projectgroep die zich bezig gaat houden met de verdere ontwikkeling en uitvoering van de pilot zal hierover voorstellen doen.

2.4 Uitvoering pilot niveau 4

De pilot(s) worden onder verantwoordelijkheid van NOC*NSF/Academie voor Sportkader georganiseerd. NOC*NSF/Academie voor Sportkader gaat met de betrokken (zestien) bonden en (twee) opleidingsinstituten aan de slag om de pilot voor te bereiden. Daarvoor wordt een projectgroep benoemd die de uitwerking van de pilot voor zijn rekening neemt.

Deze projectgroep bestaat uit:

- drie of vier vertegenwoordigers sportbonden;
- twee vertegenwoordigers onderwijs;
- projectleider (ASK);
- materiedeskundige.

Het plan van aanpak voor de projectgroep wordt besproken in een kick-off met vertegenwoordigers van de pilotbonden, Academie voor Sportkader en onderwijsinstituten. Uit deze groep wordt een stuurgroep benoemd die door de projectgroep regelmatig wordt geïnformeerd over de voortgang en advies geeft aan de projectgroep bij de verschillende fasen. Deze fasen zijn:

Afspraken	Activiteit/stap	Start	Afronding
Organisatie/ inhoud/afspraken	Kick-off		Week 7
Inhoud/bonden/ vaststellen generiek KP	Kwalificatieprofiel niveau 4 op basis van KSS en input bonden	Week 7	Week 10
Inhoud/bonden/ onderwijs/vaststellen toetsdocumenten	Toetsdocumenten: generiek met sportspecifieke specificatie	Week 8	Week 14
Inhoud/bonden/ onderwijs/vaststellen praktijkopdrachten	Praktijkopdrachten, mogelijk met sportspecifieke invullingen	Week 9	Week 18
Inhoud/bonden/ onderwijs/vaststellen curriculum	Ontwikkelen leertraject/modules in relatie tot opdrachten	Week 9	Week 22
Inhoud/bonden/ onderwijs	Benoemen opleiders (leercoaches, experts, praktijkbegeleiders)	Week 9	Week 22
Organisatie/onderwijs/ bonden	Samenwerkingsmodel, inclusief regionale samenwerking	Week 7	Week 26
Organisatie onderwijs/ bonden	Begroting (inclusief vaststellen deelnemersbijdragen)	Week 7	Week 12
Organisatie/onderwijs/ bonden	Accommodaties	Week 12	Week 22
Organisatie onderwijs/ bonden	Elektronische leeromgeving	Week 12	Week 26
ASK	Deskresearch audit	Week 21	Week 26

2.5 Exploitatie

Huidige situatie

Gebleken is dat er grote verschillen zijn tussen de bijdragen die door deelnemers worden betaald voor het deelnemen aan niveau 4. Deze variëren van circa € 700,— tot circa € 9.000,—. Uiteraard hangt dit samen met de mate van professionalisering en het beroepsperspectief in de desbetreffende sporten. In sporten waar verenigingen (ook op het hoogste competitieniveau) nog niet gewend en/of bereid zijn aan sporttechnisch kader een salaris te betalen, betekent dit voor de coach-in-opleiding dat hij ook niet gewend en/of bereid is een marktconforme vergoeding voor zijn opleiding te betalen. In meer geprofessionaliseerde sporten (bijvoorbeeld voetbal, golf, hockey, tennis) kunnen trainer-coaches een boterham verdienen en zijn zij dus ook bereid om te investeren in hun sportieve toekomst. Bij een aantal bonden is er wel sprake van stappen richting professionalisering. Zo wordt gewerkt aan een vorm van trainerslicentiebeleid voor verenigingen die uitkomen op de hogere competitieniveaus. Er zal echter nog een behoorlijke slag gemaakt moeten worden bij bonden, verenigingen en trainer-coaches om gewend te raken aan meer kostenconforme deelnemersbijdragen. Uiteraard zijn er verschillen in kosten, afhankelijk van de omvang van de opleiding, organisatie, accommodatie, inzet experts, leercoaches et cetera. Waar opleidingen relatief goedkoop worden aangeboden, worden door de betreffende bonden bijvoorbeeld geen overheadkosten doorberekend.

Begroting

Gezien het voorgaande zijn er nog een aantal uitdagingen te overwinnen. De begroting voor de pilotopleiding kan worden opgesteld als voldoende duidelijk is hoe de opleiding wordt georganiseerd (omvang, aantal deelnemers, aantal modules, inzet leercoaches en experts, accommodatie, et cetera).

In de begroting worden de volgende posten meegenomen:

Lasten:

- opleiders (leercoaches/experts);
- accommodatie en verblijf;
- instructiemateriaal;
- elektronische leeromgeving;
- overhead (inclusief organisatie).

Baten:

- deelnemersbijdragen;
- subsidie/bekostiging (OCW?);
- sportsubsidies (N*N);
- projectsubsidie (N*N).

Daarnaast dient er rekening te worden gehouden met ontwikkelingskosten (voorbereiding van de opleiding, inzet externe adviseurs, vergaderkosten et cetera).

2.6 Uitvoering opleiding op niveau 4 in de toekomst

Behalve de (zestien) bonden die belangstelling hebben voor het deelnemen aan de pilotopleiding, hebben ook andere bonden interesse voor het mogelijk gezamenlijk opleiden op niveau 4. Gezien de ambities die sport en onderwijs hebben om in de toekomst te komen tot een landelijk dekkende regionale aanpak, verdient het aanbeveling jaarlijks te bezien wat de vraag is voor het opleiden op niveau 4 en op grond daarvan te bepalen hoeveel en in welke regio cursussen georganiseerd kunnen worden.

2.7 Conclusies

- Er is veel ambitie bij circa 30 sportbonden om kader op niveau 4 op te leiden.
- Een intensieve(re) samenwerking tussen sportbonden en onderwijs wordt onderschreven.
- Samenwerking wordt nagestreefd in regionale verbanden (netwerken).
- 16 sportbonden willen deelnemen aan een gemeenschappelijke pilot op niveau 4.
- Er wordt gestreefd naar één pilotopleiding die wordt uitgevoerd in twee regio's.
- De KSS 2012 is uitgangspunt voor de opleiding niveau 4.
- Voor alle bij niveau 4 beschreven kerntaken en werkprocessen wordt gezocht naar de mogelijkheid om tot een sporttakoverstijgende aanpak te komen.
- Samen met het onderwijs wordt gezocht naar opleiders die vanuit een gezamenlijke visie en strategie invulling kunnen geven aan een succesvol opleidingsprogramma.
- Voor de ontwikkeling en organisatie van de pilotopleiding wordt een projectgroep benoemd.
- De deelnemende bonden en onderwijsinstellingen committeren zich aan het plan van aanpak voor het realiseren van de pilotopleiding.
- De begroting wordt gezien als gezamenlijke uitdaging.

Hoofdstuk 3

Topcoach 5

3.1 Visie op en organisatie van de opleiding

Een topcoach kent de internationale eisen van topsport en heeft een duidelijke visie op de ontwikkeling van zijn tak van sport. Om een individuele atleet of een team op het allerhoogste niveau naar topprestaties te leiden, moet een coach natuurlijk ook over de juiste competenties beschikken (kennis, vaardigheden, attitude en persoonlijke eigenschappen). Hierbij kan een coach de consequenties in termen van trainings- en wedstrijdprogramma, begeleiding, organisatie, financiën en dergelijke duidelijk maken aan bestuurders, leidinggevend en sponsoren.

De coach houdt zich in de praktijk voornamelijk bezig met:

- het coachen tijdens (top)wedstrijden;
- het geven van training op basis van een trainingsprogramma. Het programma wordt door de coach ontwikkeld, moet aan de internationale standaarden voldoen en innovatief zijn;
- het begeleiden van de ontwikkeling van de topsporter;
- het samenstellen en managen van het begeleidingsteam met benodigde experts (zoals krachttrainers, inspanningsfysiologen, diëtisten, mentale begeleiders);
- het geven van input aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van topsportbeleid;
- het formuleren van vragen en het vertalen van resultaten van sportwetenschappelijk onderzoek naar de praktijk;
- het coachen van andere coaches in hun ontwikkeling.

Vanaf de start van de opleiding in 2007 hebben in vier lichtingen in totaal 57 deelnemers de opleiding gevolgd. De ontwikkeling en organisatie van de Topcoach 5- opleiding geschiedt op verzoek en met ondersteuning van:

- NOC*NSF;
- de Hogeschool van Amsterdam, Opleiding S,M &O;
- de Hanzehogeschool Groningen, opleiding ALO.

De Topcoach 5-opleiding is een professioneel opgezet programma, bij uitstek gericht op de topsportpraktijk, op hoog niveau. Er wordt gewerkt met (inter)nationale specialisten, (inter)nationale sportorganisaties, bijdragen van instituten, hbo-instellingen en universiteiten. Bij de ontwikkeling van de opleiding hebben huidige en voormalige (bonds)coaches, bonden, hogescholen en universiteiten hun medewerking verleend.

Projectgroep

Verantwoordelijkheid:

- Jacomiene Ravensbergen, directeur ALO Amsterdam
- Joan Janssens, decaan Hanzehogeschool Groningen
- Jeroen Bijl, manager Topsport NOC*NSF

Leden:

- Jur Roemers, ALO Groningen
- Ton van Klooster, ALO Groningen
- Arjen Boonstoppel, NOC*NSF

De opleiding heeft een drietal leerlijnen. De eerste leerlijn wordt verzorgd door experts uit de sportwereld en is gericht op kennisontwikkeling. Hiertoe zijn in de afgelopen jaren per leergang zeventien tweedaagse bijeenkomsten georganiseerd. De opdrachten en de stagesituatie vormen de basis voor de tweede leerlijn: de beroepspraktijk. De individuele begeleider van elke cursist begeleidt de persoonlijke leerlijn. Het opleidingsprogramma omvat 75 EC's (2.100 uur) hetgeen neerkomt op 1,25 jaar voltijdstudie.

3.2 Evaluatie 2012

In de gesprekken met bonden is Topcoach 5 nadrukkelijk betrokken. Ook is Topcoach 5 besproken met vertegenwoordigers van ALO Amsterdam en ALO Groningen. Topcoach 5 wordt als een belangrijk instrument gezien voor de verdere professionalisering van het topkader (bondscoaches en talentcoaches) van de bonden. Men is het erover eens dat het rendement van de opleiding tot nu toe veel te laag is. Slechts acht (van de 57) kandidaten zijn inmiddels voor alle PVB's geslaagd. Een aantal kandidaten zit nog in de 'pijplijn'.

Tabel 3: Deelnemers en geslaagde kandidaten Topcoach 5

Bond*	Kandidaten TC 5 (2007-2012)	Geslaagden TC 5 per 31/12/2012
Aikido	1	
Atletiek	4	1
Badminton		
Base/softbal	2	
Basketbal		
Boks		
Golf Federatie	1	
Gymnastiek		
Handbal	2	2
Hippische sport	1	
Hockeybond	1	
IJshockeybond		
Judobond	6	
Korfbal	3	
Oosterse gevechtkunsten	4	

Bond*	Kandidaten TC 5 (2007-2012)	Geslaagden TC 5 per 31/12/2012
Roeien	3	
Rugby	1	
Schaatsen	8	
Scheren		
Skivereniging		
Squash	2	
Tafeltennis	1	
Tennis**		
Triathlonbond	1	
Voetbalbond***	1	1 (via TC 5)
Volleybalbond	5	2
Watersport	7 (incl. 1 kano)	
Wielrennen	3	2
Zwembond	3	

* Bonden die hebben aangegeven ambitie te hebben voor deelnemers aan Topcoach 5.

** Tennisbond overweegt eigen opleiding op niveau 5 (vervolg op C-opleiding).

*** Voetbalbond heeft eigen opleiding op niveau 5 (Coach Betaald Voetbal).

De beide ALO's hebben in 2012 een evaluatie van de opleiding gedaan. Een weergave daarvan is opgenomen als bijlage 1 bij dit rapport. Een aantal conclusies hieruit:

- het rendement van de opleiding is te laag;
- de instroom kan worden verbeterd;
- deelnemers ervaren de (theorie)bijeenkomsten als afwisselend en boeiend;
- de vertaling naar de eigen praktijk laat te wensen over;
- tussen de bijeenkomsten en het afleggen van PVB's zit te veel tijd;
- de rol van de leercoach is vooral gericht op de persoonlijke ontwikkeling en wordt als te vrijblijvend ervaren;
- de opleiding is omvangrijk (studiebelasting 2.100 uur, 1,25 studiejaar);
- de opleiding kan niet budgettair neutraal worden georganiseerd, deelnemersbijdragen zijn hoog (nu € 9.000,—);
- de drie partners (ALO's, NOC*NSF) bezien of samenwerking moet worden gecontinueerd en zo ja, in welke vorm;
- voorgesteld wordt om de scholing van 'talentcoaches' te integreren binnen de opleiding;
- de ALO's willen de mogelijkheid voor Mastersportcoach onderzoeken.

Opvattingen bonden

Bevindingen

Het wordt toegejuicht dat de opleiding Topcoach 5 bestaat. De genoemde bonden zijn van mening dat deze opleiding belangrijk is voor de ontwikkeling van topkader.

Als doelgroep worden aangemerkt:

- (aankomende) bondscoaches;
- talentcoaches;
- bij een aantal bonden coaches die op het hoogste wedstrijdniveau actief zijn.

Veel bonden stimuleren het deelnemen aan de opleiding. Als het werknemers van bonden zijn (zoals talentcoaches), wordt de opleiding meegenomen in de arbeidsvoorwaarden.

Opvallend is dat de betrokken bonden lang niet allemaal een beeld hebben van de situatie van hun 'eigen' deelnemers. Er is veelal weinig contact tussen de opleiding, de deelnemer en de bond. Deelnemers 'verdwalen' in de portfolio-opdrachten.

De bond is te weinig betrokken bij het opleidingstraject, terwijl dit zeker voor het praktijkgedeelte voor de hand zou moeten liggen. De bonden zijn van mening dat zij nauwer bij de opleiding betrokken zouden moeten zijn.

Advies

Geadviseerd wordt om voor een succesvolle opleiding Topcoach 5 de bond zowel vooraf (instroom, selectie kandidaten), tijdens (doorstroom, invulling praktijkleersituatie) als aan het eind (uitstroom, afnemen PVB's) een prominente rol te geven.

Er zou (meer) ruimte moeten zijn voor ex-topsporters om aan de opleiding deel te kunnen nemen.

Vanuit de bonden zijn er ook vragen bij de omvang van het opleidingstraject, de studiebelasting wordt als erg hoog gezien.

Ook de kosten van de opleiding stuiten op bezwaren. Enerzijds voor de deelnemers, anderzijds voor de bonden die een deel van de deelnemerskosten voor hun rekening nemen.

3.3 Mogelijke aanpak vanaf 2013

Vanuit de *organiserende instanties* zijn (samengevat) de verbetervoorstellen:

- Het programma wordt modulair van opzet.
- Tussentijdse afronding van competenties wordt mogelijk.
- Minder experts worden ingezet, de leerlijn komt meer bij een leercoach of klein docententeam te liggen.
- De leercoach krijgt een meer structurele taak.
- Er worden meer werkcolleges en intervisiebijeenkomsten georganiseerd.
- De instroomeisen worden aangevuld met relevante werkervaring in de sport.
- De intake wordt aangevuld met assessmentonderdelen.
- Leercoach en cursist stellen een studieovereenkomst op.
- Het aantal tweedaagse bijeenkomsten wordt teruggebracht.

- Kosten voor experts, overhead worden teruggebracht.
- De samenwerking tussen de partners en met leercoaches en coördinatoren wordt gezien.
- Het traject van talentcoach wordt geïntegreerd in de opleiding.

Vanuit de *wensen van bonden* worden hieraan toegevoegd:

- de KSS 2012 is de basis voor de opleiding;
- een nauwere betrokkenheid van de sportbonden bij instroom, doorstroom (praktijk) en uitstroom (PVB-afnames), welke vastgelegd wordt in een overeenkomst tussen coördinerende instantie, deelnemer en bond;
- een kritische blik – vanuit overleg tussen bonden, NOC*NSF en ALO's – op de inhoud en omvang van het opleidingsprogramma;
- oog voor de mogelijkheden van ex-topsporters om de opleiding te kunnen volgen.

3.4 Conclusies

De opleiding Topcoach 5 is zeer waardevol en is van belang voor de vorming van coaches op het hoogste niveau. Er is een redelijk potentieel aan deelnemers, gezien de circa 60 deelnemers in de periode 2007-2012. En ook voor de nieuwe cursus (2013) is er redelijk veel belangstelling. Het rendement van de opleiding is echter duidelijk te laag. In dit hoofdstuk zijn de problemen benoemd en verbetervoorstellen aangegeven, mede op basis van de eigen evaluatie van de organiserende ALO's. Gesteld wordt dat de bonden onvoldoende zijn betrokken bij de opleiding. Geadviseerd wordt dan ook om het overleg tussen de betrokken ALO's, NOC*NSF en de bonden te intensiveren om tot een beter aanbod voor de vraag van de sport te komen. De bonden zullen hierin ook zelf verantwoordelijkheid moeten nemen. Daarbij is het van belang om de ontwikkeling van de opleiding op niveau 4 mee te nemen. De bonden en NOC*NSF hebben hierbij het initiatief.

Bijlage 1

Gehouden interviews

Bond	Geïnterviewden	Bijzonderheden
Atletiek	Paul Peters	
Badminton	Eric van de Peppel/G.J. Venekamp	
Base/softball Bond	Gijs Selderijk	
Basketbal	Juliet Franssen	
Boksbond	Rene Braad	
Bridge		Reactie per mail
Cricketbond		Reactie per mail
Dambond		Reactie per mail
Golf Federatie	Jim Heuven/Ramon van Wingerden	
Gehandicaptensport	Dos Engelaar	
Gymnastiek	Peter Verheul	
Handbal	Sjors Rottger/Henny Nijboer	
Hippische Sport	Irene Wannet/Xander Noë	Opleiding ook via AOC's
Hockeybond	Arno den Hartog/Paul de Ruiter	
IJshockeybond	Theo van Gerwen	
Judobond	Benny van de Broek	
Klim/Bergsport	Eveline van Tuinen	
Krachtsport en fitness		Reactie per mail
Korfbal	Kees Rodenburg	
Onderwatersport		Reactie per mail
Reddingsbrigades	Jan van Gemert (+ cie opleidingen)	
Roeibond	Michiel Maas	
Rugbybond		Reactie op online enquête
Schaakbond		Reactie per mail
Schaatsbond	Kim Boterenbrood	
Scheren	Ad van der Weg	
Skivereniging	Caroline van de Boogaard	
Squash	Ingrid Koppelman	
Tafeltennis Bond	Ingrid Koppelman	
Tennisbond	Frank van Fraayenhoven	
Toerfietsunie		Reactie per mail
Triathlonbond	Koen de Haan/Adri Berk	
Voetbalbond	Ton Meeles/Nico Romeijn	
Volleybalbond	Joëlle Staps/Jacqueline de Wit	
Waterski		Reactie op online enquête
Watersport	Bart van Roessel	
Wielrenunie	Margo de Vries/Henk van Beusekom	
Zwembond	Vanessa de Knegt/Kees van Hardeveld	

Bond	Geïnterviewden	Bijzonderheden
Onderwijs		
ALO Amsterdam	J. Ravensbergen/M. Voorthuizen	
HAN	Tjeerd de Jong	
ROC Landstede	Thomas van der Staak	
Graafschap College	Ap te Winkel	Tevens voorzitter brancheoverleg Sport en Bewegen
Topcoach 5	Ton van Klooster/Simon Gribbling	
Overig		
Platform Bewegen en Sport	Ineke Dijkstra	
SEC	Alijd Vervoorn	
NLCoach	Bert Bouwer/Henk-Jan Geelen	

Bijlage 2

Topcoach 5 versie 2.0³

Beide onderwijsinstellingen, de Hogeschool van Amsterdam (HvA) en Hogeschool Groningen (HG), hebben besloten dat de huidige bekostiging en organisatie van de opleiding moet veranderen. De opleiding zou budgettair neutraal moeten worden en het rendement van het aantal geslaagden moet worden verhoogd. Ook wordt nadrukkelijker de samenwerking met andere instellingen uit de SportHogescholen⁴ gezocht.

In het nieuwe beroepscompetentie- en kwalificatieprofiel (KSS 2012) zijn enkele essentiële wijzigingen aangebracht. Zo is competentie: 'competentieontwikkeling bij assisterend kader' geschrapt. De reden hiervoor is dat dit niet wordt gezien als een primaire taak voor de trainer-coach in de topsportcontext. De competentie vergaren en het delen van kennis (onderzoek) heeft andere kwalificatie-eisen gekregen. Beide competenties zijn onderdeel van het hbo-programma van de onderwijsinstellingen.

Na overleg met de beide onderwijsinstellingen en NOC*NSF is besloten een voorstel te doen waarin een nieuwe opzet van de opleiding Topcoach 5 recht doet aan de beschreven ontwikkelingen: Topcoach 5 2.0.

De projectgroep van de twee ALO's en NOC*NSF heeft een aantal conclusies getrokken voor de vernieuwing van de opleiding:

Studeerbaarheid

De deelnemers ervaren de opleiding, met name de theoriebijeenkomsten, als afwisselend en boeiend. Het verkrijgen of houden van het overzicht en de vertaling van het aangeboden naar de eigen situatie, is echter volgens de bevrageden een probleem. Een strakke programmering per competentiegebied volgens een duidelijke rode lijn zou volgens velen dit probleem kunnen verhelpen. Ook het feit dat de bijeenkomsten niet gebundeld zijn in een module met vast omschreven begin- en eindniveau geeft hen het gevoel niet te weten wanneer iets af of goed genoeg is. Eigenlijk is er een vraag naar een meer aanbodgericht programma. De opleiding kent geen vaste volgorde en strak tijdschema voor het afleggen van de PVB's. Gemiddeld kost het een cursist 6-14 maanden voordat de eerste PVB's worden aangevraagd. Daarmee ontstaat een soort vacuüm nadat de theoriebijeenkomsten zijn geweest. De uitwerking van de praktijkopdrachten, het onderlinge contact tussen cursisten en het hebben van een eigen leercoach, is volgens de deelnemers vaak niet voldoende. De rol van de leercoach is momenteel vooral gericht op de persoonlijke ontwikkeling en wordt als te vrijblijvend ervaren.

³ Eigen notitie van beide onderwijsinstellingen.

⁴ Sporthogescholen is de nieuwe benaming en het samenwerkingsverband van het ALODO (ALO Directeuren Overleg).

Gewenste aanpassingen

- De opleiding blijft gericht op de competentieontwikkeling van de cursist. Het programma wordt echter modulair van opzet, met beschreven prestatie-indicatoren per competentie.
- De programmering wordt zodanig opgezet dat tussentijdse afronding van competenties mogelijk wordt. De sturing vanuit de opleiding (coördinatie en leercoach) zal dienaangaande worden vergroot. De afstemming van de bijeenkomsten per competentiegebied wordt vergroot: dat betekent dat de rode lijn duidelijker wordt. Hiertoe zullen minder experts worden ingezet, maar komt de leerlijn meer bij een persoon of een klein docententeam te liggen.
- De rol van de leercoach zal veranderen. Hij zal nadrukkelijker worden betrokken bij het programma van de opleiding. Stagebezoek, inhoudelijke ondersteuning en het begeleiden van de rode lijn in het programma wordt toegevoegd. Het aantal leercoaches wordt teruggebracht, de omvang in uren wordt groter. Daarmee kan deze taak structureel worden opgenomen in de jaartaak van de betrokkene.
- Naast de theoriebijeenkomsten zullen werkcolleges en intervisie worden georganiseerd, met name in de periode waarin de cursisten met de uitwerking van de opdrachten bezig zijn.

Rendement

Het aantal deelnemers dat (delen van) de opleiding afrondt is te laag. In-, door- en uitstroom zijn hierin bepalende factoren. De instroom zou door een betere voorlichting, strakkere instroomvoorwaarden, een nauwkeurige intakeprocedure en een betere 'mindset' (managen van verwachtingen) geoptimaliseerd kunnen worden. Het laatstgenoemde is de afgelopen jaren sterk verbeterd. De oorspronkelijke instroomeisen, een opleiding op niveau 4 en een goede stagesituatie, zijn uitgebreid met het hebben van een 'trackrecord' in de sport. De intakeprocedure, bestaande uit een motivatiegesprek en een portfolio, zou meer in de sfeer van assessment moeten liggen.

De doorstroom van de cursisten kan worden vergroot door tussentijds meer resultaatdoelen te stellen. De opleidingsweg heeft nu teveel het karakter van een 'ontdekkingsreis'.

De uitstroom kan worden vergroot door de PVB-procedure helder te schetsen en de cursisten meer te begeleiden naar de toetsing toe.

Gewenste aanpassingen

- De instroomeisen worden aangevuld met een relevante werkervaring in de sport van drie jaar.
- De intake wordt aangevuld met assessmentonderdelen. Op basis van deze intake wordt een cursist toegelaten of afgewezen.
- Na toelating stellen leercoach en cursist een 'studieovereenkomst' op, waarin planning en studieroute worden vastgelegd. Deze overeenkomst is leidend en bevat bindende afspraken.
- De kwalificatie-eisen voor de PVB's zullen tijdens werkcolleges worden toegelicht aan de hand van voorbeeld portfolio's.

Exploitatie

Vanaf de start van Topcoach 5 was duidelijk dat de opleiding niet budgettair neutraal zou worden zonder cofinanciering of een structurele derde geldstroom. De grootste kostenposten op de begroting zijn: inzet van experts, de tweedaagse bijeenkomsten op Papendal en de inzet van personeel en overheadkosten (27%).

Een opleiding met groepen van 16-18 cursisten, met inzet van experts, meerdaagse bijeenkomsten op het nationale sportcentrum en toegang tot een exclusieve elektronische leeromgeving is een dure vorm van onderwijs. De aanvankelijke subsidies en de inzet van beide opleidingen hebben niet kunnen verhouden dat de opleiding elke lichting met een tekort afsloot. De cursusprijs voor elke deelnemer is geleidelijk van € 7.000,— verhoogd naar € 8.500,—.

Inmiddels hebben beide onderwijsinstellingen aangegeven geen overheidsgeld meer in de exploitatie van de opleiding te zullen investeren. De subsidieregeling van NOC*NSF is afgelopen.

Gewenste aanpassingen

- inzet van experts verminderen tegen een grotere docenteninzet;
- inzet van leercoaches beperken in aantal en de taak structureel onderbrengen bij docenten;
- tweedaagse bijeenkomsten beperken tot maximaal vijf keer en daarnaast veel eendaagse bijeenkomsten organiseren, bij voorkeur op een van de locaties van de Hogeschool Groningen/Hogeschool van Amsterdam/NOC*NSF;
- looptijd van coördinatie en leercoaches in de tijd strakker plannen;
- kosten van de overhead elders onderbrengen dan wel opnieuw bespreken;
- een verkenning naar externe financiering en andere vorm van bekostiging is dringend gewenst.

Organisatie

- De partners Hogeschool Groningen/Hogeschool van Amsterdam/NOC*NSF hebben de afgelopen jaren de opleiding Topcoach 5 georganiseerd.
- De taakverdeling is daarbij als volgt: Hogeschool Groningen was penvoerder, de Hogeschool van Amsterdam leverde de meeste leercoaches en NOC*NSF was vooral belast met de externe communicatie en werving.
- Er zijn een tweetal vaste coördinatoren (respectievelijk voor 0,1 en 0,5) beiden vanuit Groningen. De takenpakketten zijn als volgt:
 - beleid en vertegenwoordiging;
 - coördinatie bijeenkomsten, begeleiding en vast aanspreekpunt voor cursisten.

De leercoaches komen van beide instituten en hebben een variërend aantal cursisten in de begeleiding.

Gewenste aanpassingen

- De drie partners moeten bezien of deze samenwerking moet worden gecontinueerd en zo ja, in welke vorm.
- Hetzelfde moet gebeuren ten aanzien van de coördinatoren en leercoaches.

Talentcoaches

In 2008 is er een door het Ministerie van VWS geïnitieerd scholingstraject voor 'talentcoaches' (bondscoaches voor de jeugdselecties). Een traject dat past binnen de Topcoach 5-opleiding. Dit traject is in de nieuwe KSS-structuur niet expliciet opgenomen.

Omdat er in Nederland geen alternatief bestaat voor een hbo/wo-waardig traject, zien de onderwijsinstellingen het dan ook als hun taak om een gedegen opleiding op het hoogste niveau te ontwikkelen. Daarnaast geven de instellingen aan dat de mogelijkheden voor een professionele Mastersportcoach moeten worden onderzocht.

Gewenste aanpassingen

Vanuit de onderwijsinstellingen is de wens geuit om tot de volgende aanpassingen te komen:

- In de huidige Topcoach 5-opleiding moet het traject van talentcoach worden geïntegreerd.
- Er moet een duidelijk hbo-beroepsprofiel worden vastgesteld, dat in overeenstemming is met het nieuwe profiel van de Kwalificatiestructuur Sport.
- De inhoud van de opleiding moet hbo-waardig en volgens hbo-criteria worden vormgegeven
- Onderzoek naar bereidheid deelnemende hogescholen en externen tot investeren in deze vernieuwing.
- Er wordt een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de geschetste vervolgtrajecten (Bachelor en Master).